

Διαγωνισμός Μαθητές στην Έρευνα ΜΕΡΑ 2019-20: Α΄ Βραβείο στο Δημοτικό Σχολείο Κονιών Πάφου

Θέμα: «Η επίδραση της συναισθηματικής αγωγής στην κοινωνική συμπεριφορά των παιδιών και συγκεκριμένα, στην τάση τους για επιθετικότητα»

Το δημοτικό Σχολείο Κονιών Πάφου, πήρε το πρώτο βραβείο στον παγκύπριο διαγωνισμό «Μαθητές στην έρευνα-Μέρα», που διοργανώνει το Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού και Νεολαίας και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου.

Η ερευνητική ομάδα αποτελείται από τα παιδιά της Ε΄2 τάξης: Γεωργίου Πέτρο, Γεωργίου Χρύσανθο, Καμπανέλλα Μάρκο, Μακροπούλου Μαρία, Μεσεδάκου Αθηνά, Ξενοφώντος Λουκία, Τσαγκαρίδου Γεωργία, Φιλιππίδου Μαριαλένα, Χαραλάμπους Μαρία και Χατζησάββα Κωνσταντίνο. Η συντονίστρια εκπαιδευτικός ήταν η Λίνα Κωνσταντινίδου και ο ερευνητής με τον οποίο συνεργάστηκε η ομάδα, ο Δρ. Κώστας Τσαγκαρίδης.

Στα πλαίσια της εκδήλωσης European Researchers Night, μαθητές της ερευνητικής ομάδας πήραν συνέντευξη από τον Υφυπουργό Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής, κο Κυριάκο Κόκκινο και τον Επικεφαλή Επιστήμονα Έρευνας και Καινοτομίας της Κυπριακής Δημοκρατίας, Δρ. Νικόλα Μαστρογιαννόπουλο. Στη συνέχεια ακολούθησε τελετή βράβευσης των ερευνητικών ομάδων.

Ακολουθεί η περίληψη της ερευνητικής εργασίας των παιδιών:

Αρχικά η δασκάλα μας, ρώτησε ποια προβλήματα εντοπίζαμε στο σχολείο κι εμείς της αναφέραμε κάποιες βίαιες συμπεριφορές. Σκεφτήκαμε πως τις προκαλεί το γεγονός ότι δεν καταλαβαίνουμε τους άλλους, δεν εκφράζουμε σωστά και δεν ελέγχουμε αυτά που νιώθουμε και ότι μπορεί να αλλάξουν αυτές οι συμπεριφορές, εάν μάθουμε να διαχειριζόμαστε τα συναισθήματά μας και να μπαίνουμε στη θέση του άλλου. Έτσι, ήρθε στο σχολείο ο ερευνητής μας, ο κύριος Κώστας Τσαγκαρίδης και μέσα από συζήτηση καταλήξαμε στο θέμα: **«Η επίδραση της συναισθηματικής αγωγής στην κοινωνική συμπεριφορά των παιδιών και συγκεκριμένα, στην τάση τους για επιθετικότητα»** αφού η βία, η επιθετικότητα και γενικά η αντικοινωνική συμπεριφορά αφορούν άμεσα τόσο τα σχολεία όσο και ολόκληρη την κοινωνία.

Τα ερευνητικά μας ερωτήματα ήταν τα ακόλουθα:

Κατά πόσο η συναισθηματική αγωγή επηρεάζει:

1. την κοινωνική συμπεριφορά των παιδιών:

α) την **αντικοινωνική** που περιλαμβάνει: εκφοβισμό, ψέματα, έλλειψη σεβασμού, παραβάσεις κανόνων

β) τη **φιλοκοινωνική** που περιλαμβάνει: παροχή βοήθειας, συμπαράσταση, κατανόηση, συνεργασία

και την **τάση των παιδιών για επιθετικότητα**: λεκτική, σωματική, ψυχολογική βία, πρόκληση βλάβης ή καταστροφών

Με τη βοήθεια του ερευνητή και σε συνεργασία με τον καθηγητή του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου Αθηνών, Δόκτορα Γεώργιο Τσίτσα, επιλέξαμε και προσαρμόσαμε το κατάλληλο ερωτηματολόγιο κοινωνικής συμπεριφοράς. Το χορηγήσαμε τον Δεκέμβρη, καταχωρήσαμε τα δεδομένα στην excel και εφαρμόσαμε 5 παρεμβάσεις συναισθηματικής Αγωγής από το Δεκέμβριο μέχρι τον Φεβρουάριο. Πληθυσμός της έρευνάς μας ήταν τα παιδιά του Δημοτικού Σχολείου Κονιών. Το δείγμα μας ήταν 86 παιδιά Δ΄, Ε΄και Στ΄ τάξεων του σχολείου μας. Οι παρεμβάσεις συναισθηματικής αγωγής που εφαρμόσαμε ήταν οι ακόλουθες:

[1 «Viennese Social Competence Program» \(ViSC\)](#)

Το ViSC είναι ένα πρόγραμμα πρόληψης και παρέμβασης του εκφοβισμού και ενίσχυσης των κοινωνικών, συναισθηματικών και διαπολιτισμικών δεξιοτήτων των μαθητών. Έχει αναπτυχθεί

στην Αυστρία και εφαρμόζεται σε σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Αυστρίας και άλλων χωρών. Στην Κύπρο εφαρμόστηκε με μεγάλη επιτυχία σε 18 Σχολεία Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και 2 Σχολεία Δημοτικής Εκπαίδευσης. Για την εφαρμογή του συνεργαστήκαμε με την Δόκτωρ Όλγα Σολομώντος Κουντούρη.

2 Πρόγραμμα Πρόληψης «Νιώθω ασφαλής στο σχολείο», με την προσέγγιση της δραματοθεραπείας μέσα από βιωματικά εργαστήρια, που έχουν στόχους τη δημιουργία κλίματος ασφάλειας και εμπιστοσύνης στην τάξη ώστε να ενισχυθεί η συνεργασία και να βελτιωθούν οι σχέσεις μεταξύ των παιδιών, την αναγνώριση, κατανόηση, διαχείριση των δύσκολων συναισθημάτων και ανάπτυξη των προσωπικών και κοινωνικών δεξιοτήτων των μαθητών. Για την εφαρμογή του προγράμματος έγινε επιμόρφωση εκπαιδευτικών από τη δραματοθεραπεύτρια κ. Σοφία Καραβασίλη, συντονίστρια του προγράμματος, το οποίο εντάσσεται στο Πρόγραμμα Πρόληψης και Προαγωγής Υγείας της Δημοτικής Ομάδας Πρόληψης Γεροσκήπου.

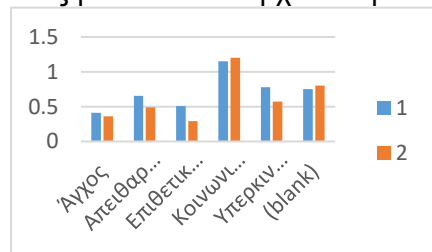
3 Πρόγραμμα Σχολική Διαμεσολάβησης και Επίλυσης Συγκρούσεων με στόχους τη δημιουργία θετικού κλίματος έκφρασης συναισθημάτων και αναγκών, ειρηνική επίλυση των συγκρούσεων, ανάπτυξη του αισθήματος συνεργασίας, εκμάθηση δεξιοτήτων επικοινωνίας και μείωση της χρήσης βίας. Το πρόγραμμα εφαρμόστηκε από την κυρία Γιώτα Λαμπριανού

4. Βιωματικά Εργαστήρια «Συναισθηματική Νοημοσύνη» με στόχους την εμπύχωση, ενδυνάμωση, ανακάλυψη συναισθημάτων, τον διαχωρισμό των σκέψεων από τα συναισθήματά και την ανάπτυξη ενσυναίσθησης, σεβασμού και εμπιστοσύνης. Συνεργαστήκαμε με τη Δόκτωρ Άντρη Χριστοδούλου. Τα εργαστήρια εφάρμοσαν μέλη του Συμβουλευτικού Κέντρου Έρευνας και Ψυχολογικής Υποστήριξης του Πανεπιστημίου Νεάπολης.

5. Προληπτικό Πρόγραμμα «Ταξίδι Ζωής» από την ανοικτή θεραπευτική κοινότητα «Τόλη», με στόχο να εξερευνήσουμε την ταυτότητά μας, να καλλιεργούμε την ικανότητά μας για να παίρνουμε αποφάσεις, να αναλαμβάνουμε την ευθύνη των επιλογών μας.

Στη συνέχεια, επισκεφθήκαμε τη βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Νεάπολης όπου μας εξήγησαν τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η βιβλιογραφική επισκόπηση. Χωριστήκαμε σε ομάδες, μελετήσαμε βιβλία και καταλάβαμε ότι η Συναισθηματική Αγωγή περιλαμβάνει δραστηριότητες για να αναπτύξουμε τη Συναισθηματική Νοημοσύνη και την ενσυναίσθηση, δηλαδή να μπορούμε να μπούμε στη θέση του άλλου και να τον καταλάβουμε. Επίσης κατανοήσαμε τι σημαίνει αντικοινωνική, φιλοκοινωνική συμπεριφορά και επιθετικότητα. Ακόμη, μελετώντας άλλες έρευνες παρατηρήσαμε ότι η Συναισθηματική Αγωγή βοηθά τα παιδιά να δημιουργούν σχέσεις με άλλα πρόσωπα, να έχουν κοινωνικές δεξιότητες και να ελέγχουν τον εαυτό τους και τις πράξεις τους. Σύμφωνα με το Κέντρο Αναπτυξιακών Μελετών της Καλιφόρνιας, με τη συναισθηματική αγωγή τα παιδιά γίνονται πιο υπεύθυνα, δημοφιλή, κοινωνικά, πρόθυμα να βοηθήσουν, να καταλάβουν τους άλλους και να λύσουν τις διαφορές τους.

Παράλληλα πήραμε συνεντεύξεις και καταλήξαμε στα συμπεράσματα της έρευνάς μας αφού ξαναχορηγήσαμε τα ερωτηματολόγια κοινωνικής συμπεριφοράς και συγκρίναμε τα αποτελέσματά τους με αυτά των αρχικών ερωτηματολογίων.



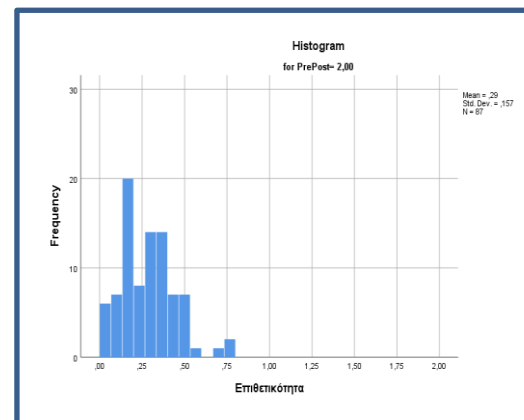
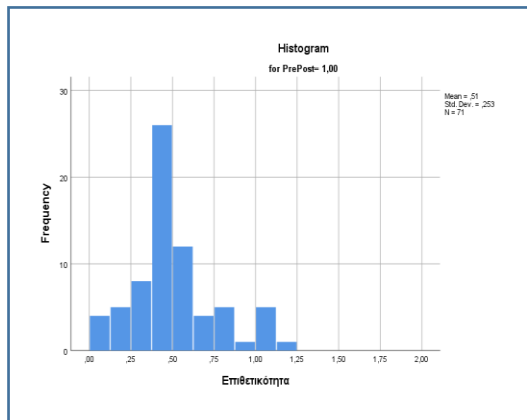
Τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων ήταν τα ακόλουθα: Στατιστικά σημαντική διαφορά-βελτίωση στις διαστάσεις της **Αντικοινωνικής Συμπεριφοράς** με διαφορά στους Μέσους Όρους:

Απειθαρχία/Εναντίωση (0,16), Υπερκινητικότητα (0,21), **Επιθετικότητα** (0,22), με μια μικρή μείωση στις Αγχώδεις Συμπεριφορές και μικρή βελτίωση της **Φιλοκοινωνικής**

Συμπεριφοράς. Το συμπέρασμα των ερωτηματολογίων είναι πως οι παρεμβάσεις βοήθησαν στη

μείωση αντικοινωνικών συμπεριφορών όπως η επιθετικότητα, η απειθαρχία, η εναντίωση και η υπερκινητικότητα/ελλειμματική

Επιθετικότητα



Η διάσταση της **Επιθετικότητας** δείχνει στατιστικά σημαντική αλλαγή (βελτίωση). Πριν τις παρεμβάσεις ο Μέσος Όρος ήταν 0.51, μετά τις παρεμβάσεις ο Μέσος Όρος ήταν 0.29,

Για τις συνεντεύξεις επιλέξαμε **5 παιδιά που συμμετείχαν στα εργαστήρια Συναισθηματικής Αγωγής, 5 εκπαιδευτικούς των τάξεων τους και 2 μεταπτυχιακούς φοιτητές ψυχολογίας**, που εφαρμόζαν το πρόγραμμα Συναισθηματικής Νοημοσύνης στο σχολείο μας. **Επίσης 5 καθηγήτριες πανεπιστημίων/ ψυχολόγους**, τις:

1. Δόκτωρ Όλγα Σολομώντος Κουντούρη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Αναπτυξιακής Ψυχολογίας της Θεολογικής Σχολής της εκκλησίας της Κύπρου, 2. Δόκτωρ Άντρη Χριστοδούλου Λέκτορα Κλινικής Παιδοψυχολογίας στο Πανεπιστήμιο Νεάπολης, 3. Δόκτωρ Γιώτα Λαμπριανού, λειτουργό της ομάδας άμεσης παρέμβασης του Υπουργείου Παιδείας και επισκέπτρια λέκτορα εκπαιδευτικής ψυχολογίας, 4. Δρ Μαριλένα Μουσουλίδου- Λέκτορα Γνωστικής Ψυχολογίας και 5. Δρ Χριστιάνα Κούνδουρου-Λέκτορα Ειδικής Αγωγής Σχολής Επιστημών Υγείας.

Μερικά από τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων είναι τα ακόλουθα:

«Αυτό που προκαλεί την επιθετικότητα είναι τα δυσάρεστα συναισθήματα που δεν μπορούμε να εκφράσουμε σωστά. Με τη συναισθηματική αγωγή μαθαίνουμε να αναγνωρίζουμε, να αποδεχόμαστε, να επεξεργαζόμαστε και να διαχειριζόμαστε τα συναισθήματά μας. Έτσι τα εκδηλώνουμε με σωστό τρόπο. Ελέγχουμε τον εαυτό μας, έχουμε ηρεμία, χρησιμοποιούμε το διάλογο και αποφεύγουμε τη βία. Όταν αυξάνεται η φιλοκοινωνική συμπεριφορά, τότε μειώνεται η αντικοινωνική. Καταλαβαίνουμε τι είναι η αντικοινωνική συμπεριφορά και ποια αποτελέσματα έχει. Μέσα από σενάρια επίλυσης συγκρούσεων μαθαίνουμε σωστούς τρόπους επίλυσης διαφορών. Με τα βιωματικά εργαστήρια δημιουργείται θετικό κλίμα, επικοινωνούμε, αποδεχόμαστε τους άλλους και μειώνεται η παραβατικότητα. Όμως παράλληλα με τη συναισθηματική αγωγή στο σχολείο, χρειάζονται όρια και κανόνες στο σπίτι για να μειωθεί σε μεγαλύτερο βαθμό η αντικοινωνική συμπεριφορά».

Όλη η ομάδα, μας θυμίζει την ιστορία ενός παιδιού που βρισκόταν στην αμμουδιά και έριχνε στη θάλασσα τους αστερίες που έβγαζε έξω το κύμα. Όταν το ρώτησε κάποιος περαστικός γιατί τους ρίχνει πίσω, αφού υπάρχουν χιλιάδες έξω από όλους τους ωκεανούς της γης και η πράξη του δεν κάνει καμία διαφορά, αυτό σήκωσε πάνω έναν αστερία, του τον έδειξε και του είπε: «Γι' αυτόν εδώ τον αστερία, έκανα τη διαφορά!». Έτσι κι εμείς έστω και για λίγους μαθητές του σχολείου μας, αυριανούς πολίτες αυτού του κόσμου, νιώθουμε ότι μαζί, κάναμε τη διαφορά.